

УДК 332

Заблодська І. В.Луганська філія Інституту економіко-правових досліджень
Національної академії наук України**Салуквадзе І. М.**

Луганський державний інститут житлово-комунального господарства і будівництва

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ АСПЕКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ

У статті досліджено організаційний аспект забезпечення економічної безпеки регіону. Схарактеризовано форми збору інформації задля розроблення Стратегії соціально-економічного розвитку області. Визначено показники аналізу економічної ситуації у регіоні та оцінки реалізації стратегії.

Ключові слова: організація, стратегія, економічна безпека, регіон.

Постановка проблеми. Мистецтво організації та управління регіональною економікою та забезпечення економічної безпеки регіону полягає у здатності гармонізувати приватні, локальні і державні інтереси, налагодити міцні економічні зв'язки між регіонами держави та створити мотиваційні механізми їх ефективної взаємодії з метою забезпечення цілісності національної економіки. Ринкові засади функціонування економіки та глобалізація економічного простору посилюють актуальність проблем забезпечення економічної безпеки країни та її регіонів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження змісту поняття економічної безпеки держави, класифікації економічних загроз та інтересів держави, підходів до оцінювання рівня економічної безпеки держави, принципів формування організаційної системи забезпечення економічної безпеки держави висвітлені в працях таких вітчизняних і зарубіжних учених, як: Л. Абалкін, О. Бандурка, О. Барановський, В. Білоус, І. Бінько, В. Геєць, С. Глазєв, Б. Грієр, В. Духов, М. Єрмошенко, Я. Жаліло, Б. Кваснюк, Т. Ковальчук, В. Манілов, Г. Маховські, С. Мердок, В. Мунтіян, Н. Нижник, Є. Олейников, Г. Пастернак-Таранушенко, К. Петрова, С. Пирожков, В. Сенчагов, Г. Ситник, А. Сухоруков, Я. Тімберген, Д. Фішер, І. Червяков, В. Шлемко, В. Ярочкін та ін.

Проблемами формування регіональної політики в контексті організаційного забезпечення економічної безпеки держави займалися Т. Агапова, П. Беленький, Є. Бойко, В. Войцеховський, З. Герасимчук, Б. Данилишин, М. Долішній, С. Злупко, М. Козоріз, А. Куклін, С. Писаренко, Я. Побурко, О. Ральчук, Л. Семів, А. Татаркін, А. Федорищева, О. Хомра та ін. Тоді як дослідження економічної безпеки мезорівня залишаються невирішеними, що зумовлює необхідність подальших поглиблених досліджень.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Недооцінка організаційних проблем забезпечення економічної безпеки регіонів призводить до надмірної диференціації економічного розвитку регіонів, порушення міжрегіональної кооперації та руйнування корпоративно-коопераційного каркасу національної економіки в цілому. Внаслідок цього виникають проблеми із зайнятіс-

тю населення, знижуються показники людського розвитку, відбувається деградація навколишнього середовища, порушуються принципи сталого розвитку соціо-еколого-економічних регіональних систем.

Намагання центральної влади втримати регіони в підпорядкуванні, створеному ще за радянських часів, стають дедалі менш ефективними й перетворюються на важелі впливу та джерела збагачення місцевих еліт. Отже, проблема організації захисту економічної безпеки регіону регіонів є актуальною проблемою.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження організаційних аспектів забезпечення економічної безпеки регіону.

Виклад основного матеріалу. Економічна безпека регіонів має забезпечуватися в рамках регіональної політики шляхом зменшення територіальних диспропорцій; удосконалення міжрегіональних та міжбюджетних відносин; узгодження підприємницьких, регіональних та державних інтересів в процесі розміщення виробництва та інвестицій; формування регіональних інноваційних систем, формування кластерів, розвитку транскордонного співробітництва регіонів. Організаційними характеристиками економічної безпеки регіону слід вважати: стійкість до екзогенних та ендогенних загроз; відносну економічну самодостатність; здатність до використання конкурентних переваг.

Економічна безпека регіону забезпечується через розробку та реалізацію ефективної Стратегії соціально-економічного розвитку області. Організація робіт з її формування починається з розробки методичних рекомендацій щодо збору інформації задля розроблення проекту Стратегії розвитку та відповідних форм збору інформації. Нижче наведено фрагмент методичних рекомендацій щодо розроблення проекту Стратегії розвитку на прикладі Луганської області до 2020 року і які було сформовано з урахуванням вимог Постанови Кабінету міністрів України «Про затвердження Порядку розроблення, проведення моніторингу та оцінки реалізації регіональних стратегій розвитку» від 16 листопада 2011 р. N 1186 [1] і Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року [2].

*Шановні колеги,
з метою якісної розробки проекту Стратегії розвитку Луганської області до 2020 року
доцільно: заповнити таблицю 1 і надати економічний аналіз ситуації, яка спостерігається у всіх
сферах економіки нашого регіону за аналогією як це зроблено у Держаній стратегії
регіонального розвитку на період до 2020 року, виокремлюючи два етапи.*

Таблиця 1

Динаміка показників аналізу економічної ситуації у регіоні

Показники-індикатори	Етап підйому економічного розвитку							Етап депресії після кризи					
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1. ВРП на одну особу, грн.													
2. Знос основних фондів, %													
3. Прямі іноземні інвестиції, тис. дол.													
4. Прямі іноземні інвестиції, тис. дол.													
5. Обсяг виконаних будівельних робіт, млн. грн.													
6. Інвестиції в основний капітал, млн. грн.													
7. Середньомісячна заробітна плата, грн.													
8. Індекси обсягу промислової продукції, %													
9. Обсяги реалізованої промислової продукції за основними видами діяльності, млн. грн.													
10. Середньомісячна з/п у промисловості, грн.													
11. Індекси сільськогосподарської продукції, %													
12. Структура с/х продукції													
13. рослинництво, %													
14. тваринництво, %													
15. Середньомісячна з/п у с/х, грн.													
16. Протяжність автомобільних доріг загального користування, км													
17. у т.ч. з твердим покриттям, км													
18. Пасажиरोоборот транспорту загального користування, млн. пас. км.													
19. Щільність автомобільних доріг													
20. Щільність залізничних колій													
21. Енергоспоживання													
22. Вугілля кам'яне, тис. т.													
23. Газ природний, млн. м. куб.													
24. Бензин моторний, тис. т.													
25. Газойлі, тис. т.													
26. Кількість малих підприємств													
27. Кількість малих підприємств на 10 тис. осіб													
28. Питома вага малих підприємств у обсягах реалізованої продукції, %													
29. Кількість інноваційно-активних підприємств у % до загальної кількості промислових підприємств													
30. Частка промислових підприємств, що впроваджували інновації, %													
31. Впровадження інновацій на промислових підприємствах													
32. Інноваційні витрати, млн. грн.													
33. Кількість туристів та екскурсантів, осіб													
34. Кількість підприємств готельного типу													
35. Рівень забезпеченості бібліотеками та клубами за місцем проживання													
36. Наявність культурної інфраструктури в сільській місцевості													
37. Розміщення демонстраторів фільмів та їх відвідування													
38. Кількість населення на 1 січня													
39. Наявне населення, тис.													
40. Постійне населення, тис.													
41. Кількість народжених, осіб													
42. у т.ч. у сільській місцевості													

43. Кількість померлих, осіб													
44. у т.ч. у сільській місцевості													
45. Кількість народжених, на 1000 наявного населення													
46. у т.ч. у сільській місцевості													
47. Кількість померлих, на 1000 наявного населення													
48. у т.ч. у сільській місцевості													
49. Рівень урбанізації населення													
50. міське населення, %													
51. сільське населення, %													
52. Ринок праці													
53. Рівень зареєстрованого безробіття за методологією МОП, %													
54. Дошкільні заклади													
55. Загальноосвітні заклади													
56. Професійно-технічні навчальні заклади													
57. Вищі навчальні заклади I-II рівнів акредитації													
58. Вищі навчальні заклади III-IV рівнів акредитації													
59. Питома вага випускників, які отримують направлення на роботу, %													
60. Результати тестування учнів за місцем проживання та отриманими балами													
61. Рівень забезпечення лікарями на 10 тис. населення													
62. Рівень забезпечення місцями в лікарнях на 10 тис. населення													
63. Кількість наявних ФАПів													
64. Кількість ВІЛ-інфікованих на 10 тис. населення													
65. Кількість теплових мереж													
66. Кількість водопровідних мереж.													
67. Кількість каналізаційних мереж.													
68. Міський житловий фонд, у середньому на 1 жителя м. кв.													
69. Сільський житловий фонд, у середньому на 1 жителя, м. кв.													
70. Викиди забруднюючих речовин, тис. т													
71. Введення в дію окремих потужностей для охорони від забруднення водних ресурсів													

Далі також слід визначити стратегічні цілі (напрями) (три-п'ять) і відповідно у їх межах оперативні цілі і тактичні заходи, все це зі строками виконання щорічно з 2014 року до 2020 року подати у таблиці 2.

Таблиця 2

Назва департаменту (управління) та стратегічні цілі розвитку

Стратегічні цілі (напрями)	Опис стратегічної цілі	Строк виконання 2020	Оперативні цілі та їх перелік	Строк виконання	Тактичні заходи у межах оперативних цілей	Строк виконання
Стратегічна ціль 1			Оперативна ціль А Оперативна ціль Б Оперативна ціль В	2015 2016 2020	Захід Х Захід У Захід Z	травень 2015 жовтень 2016 вересень 2020
Стратегічна ціль 2			Оперативна ціль А Оперативна ціль Б	2015 2016	Захід Х Захід У	вересень 2019 серпень 2017
Стратегічна ціль 3			Оперативна ціль А Оперативна ціль Б Оперативна ціль В Оперативна ціль Г	2015 2016 2018 2020	Захід Х Захід У Захід Z Захід І	травень 2015 жовтень 2016 вересень 2020 грудень 2015
Стратегічна ціль 4			Оперативна ціль А Оперативна ціль Б Оперативна ціль В	2015 2016 2020	Захід Х Захід У Захід Z	квітень 2014 вересень 2019 серпень 2017
Стратегічна ціль 5			Оперативна ціль А Оперативна ціль Б	2018 2019	Захід Х Захід У	вересень 2019 серпень 2017

На основі даних таблиці 2 обов'язково заповнюється таблиця 3.

Показники оцінки реалізації стратегії

Індикатор	Одиниця виміру	Значення базового року 2012	Значення року завершення дії Стратегії 2020
Валовий регіональний продукт			
ВРП на одну особу			
Доходи і видатки бюджетів регіонів			
Доходи населення			
Кількість суб'єктів Єдиного державного реєстру підприємств і організацій України, у тому числі включених до Єдиного державного реєстру та виключених з нього протягом року			
Кількість підприємств – суб'єктів підприємницької діяльності			
Кількість фізичних осіб, зайнятих підприємницькою діяльністю			
Нааявність основних засобів та рівень їх зносу			
Індекси промислової продукції			
Обсяги та індекси продукції сільського господарства			
Індекси виконаних будівельних робіт			
Індекси обороту роздрібною торгівлі			
Чисельність населення на кінець року			
Коефіцієнти народжуваності, смертності та природного приросту			
Середньомісячна номінальна заробітна плата найманих працівників			
Індекси номінальної та реальної заробітної плати			
Валова додана вартість у***Машинобудуванні ***Будівництві ***Сільському господарстві			
Обсяги інвестицій у дослідницькі та наукові розробки			
Продуктивності праці у секторах економіки			
Промисловість***Сільське господарство***Будівництво			
Зайнятості у тому числі ***Зайнятості молоді***Зайнятих до чисельності населення економічно активного віку			
Рівень безробіття			
Зайнятих у сфері застосування ІТ технологій			
Середній дохід на одну особу в домогосподарствах			
Частина населення з базовою вищою освітою			
Частина населення в зоні ризику бідності із значною частиною в доходах соціальних виплат			
Концентрація економіки в містах			
Концентрація робочої сили у містах			
Частка населення з базовою вищою освітою у сільській місцевості			
Зв'язок між великими містами країни транспортним сполученням			
Частка працюючих за межами місць проживання			
Рівень довготривалого безробіття			
Частина населення регіону з часовим доступом до обласного центру до 60 хв			
Смертність серед населення на 1000 чол.			
Рівень дитячої смертності			
Тривалість життя			
Кількість зайнятих у високотехнологічних секторах економіки			
Обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на одну особу			
Експорту кінцевої продукції з високою часткою доданої вартості			
Рівень енергоємності виробництва			
Частка зайнятих у сільськогосподарському виробництві			
Частка населення, що користується централізованим водопостачанням та водовідведенням			
Рівень шкідливих викидів в атмосферне повітря			
Рівень утилізації твердих промислових та побутових відходів			

Дякуємо за співпрацю!

Організаційне забезпечення реалізації Стратегії 2020 здійснюватиметься Міністерством економічного розвитку і торгівлі, як центральним органом виконавчої влади, відповідальним за формування державної регіональної політики. На дане Міністерство покладається: забезпечення поточної координації заходів усіх центральних органів виконавчої влади в частині аналізу впливу їх діяльності на розвиток окремих територій; опрацювання і внесення пропозицій з питань довгострокового, середньострокового та короткострокового розвитку регіонів на розгляд Міжвідомчої комісії Кабінету Міністрів України з питань регіонального розвитку; організація методичного забезпечення реалізації, моніторингу та оцінки виконання Стратегії 2020 та регіональних стратегій розвитку; поточна організація вертикальної координації заходів з реалізації Стратегії 2020 між центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями з метою забезпечення досягнення визначених стратегічних цілей та виконання плану

реалізації Стратегії 2020; організація підготовки міжрегіональних інвестиційних проектів, що реалізовуватимуться в рамках Стратегії 2020; організація координації оцінки впливу інвестиційних проектів, здійснюваних центральними органами виконавчої влади на регіональний та міжрегіональний розвиток.

Організаційне забезпечення реалізації Стратегії розвитку Луганської області до 2020 здійснюватиметься Луганською обласною державною адміністрацією, як регіональним органом виконавчої влади, відповідальним за формування та реалізацію регіональної політики.

Висновки і пропозиції. Отже, ефективність реалізації Стратегії соціально-економічного розвитку Луганської області до 2010 року залежить від якісного збору інформації задля її розроблення, яка насамперед спрямована на забезпечення економічної безпеки регіону у майбутньому. Подальші дослідження з цього приводу мають бути здійснені з метою розробки самої стратегії та тактичних заходів.

Список літератури:

1. Постанови Кабінет міністрів України «Про затвердження Порядку розроблення, проведення моніторингу та оцінки реалізації регіональних стратегій розвитку» від 16 листопада 2011 р. N 1186
2. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/>

Заблодская И. В.

Луганский филиал Института экономико-правовых исследований Национальной академии наук Украины

Салуквадзе И. Н.

Луганский государственный институт жилищно-коммунального хозяйства и строительства

ОРГАНИЗАЦИОННЫЙ АСПЕКТ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ РЕГИОНА

Резюме

В статье исследован организационный аспект обеспечения экономической безопасности региона. Охарактеризованы формы сбора информации для разработки Стратегии социально-экономического развития области. Определены показатели анализа экономической ситуации в регионе и оценки реализации стратегии.

Ключевые слова: организация, стратегия, экономическая безопасность, регион.

Zablodskaya I. V.

Institute of the economic and legal researches of the NAN Ukraine, Lugansk branch

Salukvadze I. N.

Lugansk State Institute of the housing and municipal economy and construction

ORGANIZATIONAL ASPECT OF PROVIDING ECONOMIC SAFETY IN REGION

Summary

In the article the organizational aspect of the providing economic safety in the region is explored. The forms of information collecting for the sake of the socio-economic development strategy developing in the region are characterized. The indexes of the economic situation in a region and the estimation of strategy realization are certain.

Key words: organization, strategy, economic safety, region.